

Läraryrkesnämnden

Utbildningsplan

Speciallärarprogrammet

Specialisering: språk-, skriv- och läsutveckling

Specialisering: utvecklingsstörning

Programkod:	LASPE
Programmets benämning:	Speciallärarprogrammet Special Education Teacher Programme
Högskolepoäng/ECTS:	90 hp
Beslut om inrättande:	Utbildningsplanen är fastställd av Läraryrkesnämnden, 2015-09-17, att gälla från och med vt 2016. Rev. 2016-02-18.
Undervisningspråk:	Svenska
Utbildningsnivå:	Avancerad nivå
Examenskategori:	Speciallärarexamen Postgraduate Diploma in Special Needs Training
Behörighetskrav	Grundläggande krav är grundlärarexamen, ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen, förskollärarexamen, eller motsvarande äldre examen, samt 3 års erfarenheter från läraryrket efter avlagd examen. För specialiseringen språk-, skriv- och läsutveckling gäller dessutom krav på examen med ämnesstudier i svenska eller inom kunskapsområdet språk-, skriv- och läsutveckling motsvarande 22.5 hp.

Inledning

Speciallärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning på avancerad nivå. Vid Karlstads universitet betyder det att hela utbildningen genomsyras av ett tydligt yrkesperspektiv som vilar på en vetenskaplig grund. Utbildningen strävar efter att vara en arena där erfarenhetsbaserad kunskap möter forskningens problematiserande perspektiv på ett sådant sätt att de studerande utvecklar kunskap och kompetens att självständigt arbeta som speciallärare för barn och elever i behov av särskilt stöd. Speciallärarutbildningen ges vid Karlstad universitet med specialiseringar mot

- språk-, skriv- och läsutveckling
- utvecklingsstörning

Utbildningens mål

Enligt Högskoleförordningen, SFS 2011:186, framgår att speciallärarexamen uppnås efter det att den studerande fullgjort kursfordringar om 90 högskolepoäng på avancerad nivå, samt uppfyller de behörighetskrav som anges ovan. I examensbeviset anges för vilken verksamhet utbildningen är avsedd, där verksamhetsområdet grundar sig på den studerandes tidigare avlagda examen.

För speciallärarexamen vid Karlstad Universitet gäller de övergripande examensmål som anges i Högskoleförordningen, SFS 2011:186.

Kunskap och förståelse

För speciallärarexamen med specialiseringen språk- skriv- och läsutveckling ska studenten:

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers lärande och fördjupad kunskap om barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling

För speciallärarexamen med specialiseringen utvecklingsstörning ska studenten:

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om relationen mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen
- visa kunskap om barn och elever i behov av särskilt stöd i ett historiskt perspektiv.
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers språk- och begreppsutveckling och stimulans av denna.
- visa fördjupade kunskaper om bedömningsfrågor och betygssättning
- visa fördjupad kunskap om barns och elevers lärande och fördjupad kunskap om barn och elever med utvecklingsstörning och deras allsidiga kunskapsutveckling i relation till undervisningsämnen eller ämnesområden

*Färdighet och förmåga***För speciallärarexamen med specialiseringen språk- läs- och skrivutveckling ska studenten:**

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer
- visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven får sin undervisning och vistas under förskole- eller skoldagen.
- visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd
- visa förmåga att kritiskt granska och tillämpa metoder för att bedöma barns och elevers språk-, skriv- och läsutveckling

För speciallärarexamen med specialiseringen utvecklingsstörning ska studenten:

- visa förmåga att kritiskt och självständigt ta initiativ till, analysera och medverka i förebyggande arbete och bidra till att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer
- visa förmåga att delta i arbetet med att utforma och genomföra åtgärdsprogram för enskilda elever i samverkan med berörda aktörer samt förmåga att stödja barn och elever och utveckla verksamhetens lärmiljöer.
- visa förmåga att vara en kvalificerad samtalspartner och rådgivare i frågor som rör lärande och kunskapsutveckling hos barn och elever med utvecklingsstörning
- visa förmåga att självständigt genomföra uppföljning och utvärdering samt leda utveckling av det pedagogiska arbetet med målet att kunna möta behoven hos alla barn och elever
- visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt genomföra pedagogiska utredningar och analysera svårigheter för individen i de lärmiljöer där barnet eller eleven vistas
- visa fördjupad förmåga till ett individanpassat arbetssätt för barn och elever i behov av särskilt stöd

*Värderingsförmåga och förhållningssätt***För speciallärarexamen ska studenten:**

- visa självkännedom och empatisk förmåga
- visa förmåga att inom det specialpedagogiska området göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
 - visa förmåga att identifiera etiska aspekter på eget forsknings- och utvecklingsarbete.
- visa insikt om betydelsen av samarbete och samverkan med andra skolformer och yrkesgrupper.
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För speciallärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna inom vald specialisering ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Utbildningens uppläggning

Utbildningen syftar till att utveckla speciallärarens profession. Studenten ska under utbildningstiden utveckla en självständig hållning i professionsutövningen genom de erfarenheter, kunskaper och reflektioner som denne möter i olika utbildningsmoment. Även studentens tidigare erfarenheter och kunskaper tillvaratas vid såväl digitala som campusförlagda seminarier. En viktig utgångspunkt är att i utbildningen skapa forum där erfarenhetsbaserad kunskap möter teoretisk kunskap på ett sådant sätt att studenten kan utveckla en vetenskapligt grundad kompetens att verka som speciallärare.

Specialpedagogik har sin vetenskapliga grund i flera olika ämnesinriktningar såsom pedagogik, psykologi och sociologi. Det är både ett kunskaps- och forskningsområde samtidigt som det handlar om pedagogisk vardag och politiska värden. Det är därmed ett komplext och mångvetenskapligt ämne som berör frågor om ideologi, utbildningsfilosofi och didaktik. Genom olika undervisningsmoment och examinationsformer som används strävar utbildningen mot att skapa en progression när det gäller relationer mellan vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet samt dess betydelse för yrkesutövningen. Studenten ges i utbildningens olika delar möjlighet att successivt utveckla sin förmåga att ta del av och själv producera forskningsgrundade texter samt att använda olika metoder för datainsamling och databearbetning genom till exempel observationer, intervjuer, tolkning av statistiska data och textanalyser. Vidare läggs vikt vid kritisk granskning, validitetsaspekter samt olika teoretiska perspektiv genom hela utbildningen. Vid Karlstads Universitet ses olika former av samtal som centralt för speciallärarens yrkesutövning och belyses utifrån både relationella och institutionella perspektiv. Olika former av samtal såväl praktiseras som teoretiseras. Vidare relateras skolans och lärares moraliska, politiska och pedagogiska uppdrag genomgående i utbildningen till frågor om barns rättigheter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter samt konventionen om mänskliga rättigheter.

Utbildningen består av sex delkurser om vardera 15 hp. I normalfallet ges utbildningen på halvfart och distans. Utbildningen bedrivs med hjälp av olika former av informations- och kommunikationsteknik. Fältstudier är återkommande inslag genom hela utbildningen. Studenten förväntas ha möjlighet att genomföra dessa fältstudier i praktisk yrkesverksamhet. Ett självständigt arbete (examensarbete) omfattande 15 hp genomförs under den sista kursen. Det självständiga arbetet ska utgöra en fördjupning inom respektive specialisering.

Utbildningens innehåll

För speciallärarexamen med specialiseringen språk- skriv- och läsutveckling kommer följande moment att studeras:

Termin 1

Specialpedagogik som verksamhets- och forskningsfält I, 15 hp

- Specialpedagogikens framväxt i skolan ur historiskt, nationellt och internationellt perspektiv i forskning. Analys av rådande styrdokument och för ämnet centrala begrepp.
- Speciallärarens yrkesroll utifrån etiska och demokratiska överväganden. Det egna förhållningssättets betydelse samt det kvalificerade samtalet i relation till speciallärarens uppdrag.
- Specialpedagogik som forskningsfält. Aktuell forskning, innebörden av ett vetenskapligt förhållningssätt samt grundläggande kunskap om vetenskaplig teori och metod.

- Internationella konventioner och nationella styrdokument av relevans för speciallärares uppdrag.

Termin 2

Att utveckla språkliga lärmiljöer ur ett inkluderande perspektiv, 15 hp

- Olika teorier om språk-, skriv- och läsutveckling, undervisningsmodeller och metoder.
- Förebyggande arbete samt hinder för lärande i relation till skriftspråkliga lärmiljöer.
- Kartläggning, analys och utvärdering av en språklig lärmiljö som grund för utvecklingsarbete.
- Intervju och observation som metod i forskning och utvärdering
- Lärande samtal som metod för att leda pedagogiskt utvecklingsarbete.
- Speciallärares roll som kvalificerad samtalspartner i frågor som rör språk-, skriv- och läsundervisning.

Termin 3

Individ, språk och samhälle, 15 hp

- Barns och ungas språkande i ett föränderligt medielandskap. Multimodalitet och digitalt berättande.
- Sociala teorier om språk och kommunikation i relation till specialpedagogiska frågor om delaktighet och maktförhållanden.
- Barn och ungdomar som medforskare.
- Olika forskningsmetoder.
- Nationella och internationella resultatutvärderingar samt jämförande statistik. Grundläggande deskriptiv statistik.
- Bedömning av språk-, skriv- och läsutveckling. Centrala begrepp när det gäller betyg och bedömning.
- Speciallärares roll. Mötet mellan de personliga erfarenheterna, eleverna och uppdraget i relation till skriftspråkliga praktiker.

Termin 4

Särskilt stöd för språk-, skriv- och läsutveckling, 15 hp

- Specifik problematik och språkstödjande undervisning när det gäller språk-, skriv- och läsutveckling utifrån olika lärandeteorier och aktuell forskning.
- Pedagogisk utredning och utformning av stöd utifrån processen att uppmärksamma, utreda, dokumentera, genomföra och följa upp.
- Olika bedömningsmaterial för språk-, skriv- och läsutveckling.
- Speciallärares uppdrag i samverkan kring elever i språk-, skriv- och lässvårigheter.
- Maktasymmetrier och etiska perspektiv i arbetet med att beskriva, dokumentera och samtala om komplicerande lärandesituationer.

Termin 5

Specialpedagogik som verksamhets- och forskningsfält II, 15 hp

Teori och metod i specialpedagogisk forskning

- Nationell och internationell forskning inom det specialpedagogiska forskningsfältet.
- Forskningsprocessens olika steg.
- Vetenskapliga kriterier i forskningsdesign inom det specialpedagogiska forskningsfältet.
- Forskningsetiska överväganden.

Specialläraren som kvalificerad samtalspartner

- Teoribildningar av relevans för speciallärarens uppdrag som kvalificerad samtalspartner.
- Samtalets procedur samt etiska aspekter av det kvalificerade samtalsuppdraget.
- Samtalet som grund för reflektion över konkreta praxiserfarenheter.

Termin 6*Examensarbete inom speciallärarprogrammet, 15 hp*

- Planering, genomförande och dokumentation av ett vetenskapligt arbete som ska vara relevant i förhållande till examensförordningen för speciallärare och som utgör en kunskapsmässig fördjupning inom studentens valda specialisering.
- Ett uppsattsseminarium då studenten försvarar sitt eget forskningsprojekt.
- Ett uppsattsseminarium där studenten opponerar på annan students forskningsprojekt.

För speciallärarexamen med specialiseringen utvecklingsstörning kommer följande moment att studeras:**Termin 1***Specialpedagogik som verksamhets- och forskningsfält I, 15 hp*

- Specialpedagogikens framväxt i skolan ur historiskt, nationellt och internationellt perspektiv i forskning. Analys av rådande styrdokument och för ämnet centrala begrepp.
- Speciallärarens yrkesroll utifrån etiska och demokratiska överväganden. Det egna förhållningssättets betydelse samt det kvalificerade samtalet i relation till speciallärarens uppdrag.
- Specialpedagogik som forskningsfält. Aktuell forskning, innebörden av ett vetenskapligt förhållningssätt samt grundläggande kunskap om vetenskaplig teori och metod.
- Internationella konventioner och nationella styrdokument av relevans för speciallärarens uppdrag.

Termin 2*Kartläggning av lärmiljöer ur ett inkluderande perspektiv, 15 hp*

- Aktuella teorier och forskning om utvecklingsstörning.
- Särskolans organisation, styrdokument och mål ur historiskt och nutida perspektiv.
- Teoretiska perspektiv på språk- och begreppsutveckling samt alternativ och kompletterande kommunikation.
- Samverkan mellan hem och skola, i arbetslag och mellan olika professioner.
- Intervju och observation som metod i forskning och utvärdering.
- Kartläggning, analys och utvärdering av en språklig lärmiljö som grund för utvecklingsarbete.

Termin 3*Individ, lärande och samhälle, 15 hp*

- Relationers betydelse i undervisning och lärande.
- Aktuell forskning om förutsättningar på olika nivåer för delaktighet och lärande för elever med utvecklingsstörning.
- Kunskapsbedömning, kunskapsutveckling och undervisningsplanering.
- Forskningsmetoder för analys av olika lärmiljöer.
- Grundläggande deskriptiv statistik.

Termin 4

Undervisningsuppdraget – innehåll och problematisering, 15 hp

- Olika teorier om och aktuell forskning om undervisning av elever med utvecklingsstörning i relation till olika ämnen och undervisningsområden.
- Pedagogisk utredning och utformning av stöd utifrån processen att uppmärksamma, utreda, dokumentera, genomföra och följa upp.

Termin 5

Specialpedagogik som verksamhets- och forskningsfält II, 15 hp

Teori och metod i specialpedagogisk forskning

- Nationell och internationell forskning inom det specialpedagogiska forskningsfältet.
- Forskningsprocessens olika steg.
- Vetenskapliga kriterier i forskningsdesign inom det specialpedagogiska forskningsfältet.
- Forskningsetiska överväganden.

Specialläraren som kvalificerad samtalspartner

- Teoribildningar av relevans för speciallärarens uppdrag som kvalificerad samtalspartner.
- Samtalets procedur samt etiska aspekter av det kvalificerade samtalsuppdraget.
- Samtalet som grund för reflektion över konkreta praxiserfarenheter.

Termin 6

Examensarbete inom speciallärarprogrammet, 15 hp

- Planering, genomförande och dokumentation av ett vetenskapligt arbete som ska vara relevant i förhållande till examensförordningen för speciallärare och som utgör en kunskapsmässig fördjupning inom studentens valda specialisering.
- Ett uppsattsseminarium då studenten försvarar sitt eget forskningsprojekt.
- Ett uppsattsseminarium där studenten opponerar på annan students forskningsprojekt.

Examensbenämningar

Speciallärarexamen med inriktningen språk- skriv- och läsutveckling mot yngre / äldre barn /elever

Speciallärarexamen med inriktningen utvecklingsstörning

Postgraduate Diploma in Special Needs Training

Tillgodoräknande av kurs

Student har rätt att begära tillgodoräknande av tidigare studier vid svensk högskola eller studier utomlands. Beslut om tillgodoräknande fattas av respektive examinator.

Övrigt

Den som före den 1 juli 2011 har påbörjat en utbildning till speciallärarexamen enligt de äldre bestämmelserna och den som dessförinnan har antagits till sådan utbildning men fått anstånd till tid därefter med att påbörja utbildningen, har rätt att slutföra sin utbildning för att få en speciallärarexamen enligt de äldre bestämmelserna, dock längst till och med utgången av juni 2018. Regler för grundutbildningen vid Karlstads universitet reglerar studenters och anställdas skyldigheter och rättigheter.